THE ARABIC COMPONENT IN MAINIMONIDES HEBREW

Haseeb Shehadeh

ידיד אמת בירכתי הצפון מי ימצא!

Moses ben Maimon, better known as Maimonides, was born in Cordoba on March 30, 1135 and died in Fustat (old Cairo) on December 13, 1204. Maimonides is one of the greatest scholars in Jewish history, a prominent medieval Jewish philosopher, a major figure in the codification of the Jewish Law, spiritual and official leader of the Jewish community in Fustat and in distant communities, and Court Physician to Al Malik Al-Afŏal Saladin the Ayyubite, the Vizier of Egypt (1138–1193). His father was a physician, rabbi, and judge (dayyån). Maimonides' family lived at various times in a number of different countries: Andalucia, Morocco, Palestine and Egypt. Maimonides enjoyed prominence and displayed breadth and depth of scholarship in the three fields of religion, philosophy and medicine.

Maimonides is well known in the Jewish heritage by the acronym *Rambam*, which stands for Rabbi Moshe ben Maimon, whereas in Arabic sources he is referred to by his Arabic name, Mūsa b. Maimūn al-Qurṭubī. Rambam is a unique figure for the Jews, one of the greatest Jewish scholars since the prophet Moses; he was called the *great eagle* and *second Moses*. He studied with one of the students of Ibn Bāğa known in the West by the name Avenpace (d. 1138). Shemu'el ben Yehuda Ibn Tibbon (1150–1230), the Hebrew translator of *dalālat al-ḥāʾirīn*, designates Maimonides in his preface by the epithets *the great Rav*, *the divine philosopher*, *unblemished crown* (harav hag-gadol, hafilosof haʾelohi, han-nezer hat-tahor).

Maimonides pretended that he believed in Islam until the age of thirty. In 1160 he and his family left Spain for Fès, Palestine and finally Egypt. Ibn Abī Uṣaibi'a (1203–1269), a friend of Maimonides's son, in his well-known book 'uyūn al-anbā' fī ṭabaqāt al-aṭibbā' ('the prime of news in the classes of physicians') mentions that Rambam was distinguished in medicine.

Ibn Abi Uşaibi'a, p. 687.

Yet al-Qiftī (1167–1248) did not share this view. In medicine Maimonides followed the tradition of Hippocrates and especial emphasis was laid on preventative medicine. He adopted the Aristotelian school of philosophy through the mediation of the works of the philosophers al-Fārābī, the second teacher, (873–950) and Ibn Sīnā (980–1037), known in the West as Avicenna.

The seven centuries of Arab domination in Andalucia left a deep linguistic impact on Spanish vocabulary, for instance the loan-words as 'alcalde', 'alfaqui', 'adaraga', 'tarifa', 'arroba', 'alcohol', 'aljuba', 'alfayate', 'tahona', 'arroz', 'adive', 'jarra', 'abode', 'atabal'. Maimonides was a young man when he wrote a treatise on logic. In it he maintains that faith and reason are the sources of revelation. In his opinion the most elevated goal that a human being should strive to attain is the knowledge of theoretical truth. He formulated the main doctrines of Judaism in thirteen credal affirmations in order to differentiate Judaism from both Christianity and Islam. The character of Maimonides symbolizes a synthesis of tradition and reason, religion and science, Israel and Greece. In the introduction to the commentary on the Mishnah Maimonides states his belief that being 'a good and wise person' is the goal of life. Among the most notable works of Maimonides are Dalālat al-Hā'irīn (Moreh Nebukhim, 'Guide of the Perplexed', 1176-91); Mishne Torah (MT) or Hay-yad Ha-hazaga ('Second Law', 'Strong Hand'); a commentary on the Mishnah; the book of religious duties and his responsa, and twelve treatises on health. In these major compositions Maimonides attempted to reconcile Judaism and philosophy. At the beginning of the Guide for the Perplexed the author presents a synopsis of the religious duties of Judaism, and at the beginning of MT he sums up his philosophical views. The theme of reconciliation between religion and reason in general attracted the attention of several distinguished scholars in the Middle Ages. Suffice it, by way of illustration, to refer here to the contribution of Rab Sa'adia Gaon (882–942) to Jewish studies.³

It is an open secret that the study of secular sciences (חכמות חצמות) was not encouraged by Rabbinate Jews, and even less by the Karaites. It should be noted that MT is the only Hebrew book by Maimonides. Apart from this only a few Hebrew letters have been found. It was written over a period of ten years, 1170–1180.⁴ Maimonides called it the composition (אלחבות) and explained the choice of Mishnaic Hebrew for it in his introduction to Sefer Ham-mitzvot'. "I did not write it in Biblical Hebrew, since that language is not adequately mastered by us in order for us to formulate all the laws through it. Neither did I write it in the language of the Talmud, since only a very few understand it, and certain words are strange and difficult even for the experts. But I am going to write it in the language of the Mishnah in order to make it easy for most people to understand". In one of his responsa Maimonides states that rendering MT into Arabic would lose all its

Adar, p. 14.

³ Heschel (1943-1944).

The Responsa, first part, 1; Kafih, p. קכה.

Cf. Chomsky (1967), p. 130.

loveliness6.

The Hebrew presented in this book is considered by some scholars to be good, accurate, simple, pleasant, and accurate Mishnaic style⁷ based on all Hebrew sources. Some new Hebrew words were coined by him, for instance, next, מניעה, which mean formulation, hindrance, damage respectively.⁸ Kutscher says, "Arabic influence, too, is noticeable in his writings. But apparently he never appropriated any Arabic root which did not exist in Hebrew, so the Arabic influence is restricted to the various types of loan translations. He also succeeded in avoiding the influence of Arabic in the domain of syntax." Biblical and Mishnaic words were employed by Maimonides with different meanings, and following the Tibbonites and other translators he coined new words such as לְהְמִיל, 'to take an outing', perhaps under the influence of yatanazzah in Arabic. Such creative linguistic innovations on the part of Maimonides stimulated some of his opponents, such as R. Avraham Ibn David, to say, 'he corrupted our language, modified the language of our Sages."

Maimonides' other compositions are written in so-called Judaeo-Arabic, a branch of Middle Arabic. Friedlaender was, most likely, one of the first scholars to disapprove of the designation *Jewish Arabic:* "The assumption of a special Jewish-Arabic dialect, in the case of men like Maimonides who were thoroughly permeated by Arabic culture, is utterly unfounded.¹¹"

MT was written 'only for God's sake' (לשם שמיים גרידא) and towards the end of its preface the author touches on the method and goal of his composition. He girded up his loins, relying on God and his understanding of Jewish sources to present a brief, organised and clear Oral Torah for all. Its style is utterly different from the Tibbonite language and style.

Moreover, MT describes how a Jew should carry out the obligations of the Torah. It presents a comprehensive picture of traditional Jewish life, the relationship between man and his fellow and between man and God. In the compilation of MT Maimonides drew on several sources, such as the Palestinian and Babylonian Talmuds, the different Targums, Halachic Midrashic writings, such as Mekhilta, Sifre and Sifra, Geonic literature and other literary compositions still unknown to

⁶ איני רוצה בשום פנים להוציאו ללשון ערבי, לפי שכל נעימותו יפסד see, Maimonides' Collection of Responsa. Leipzig 1859, דעמי טו, ד (Hebrew).

Avineiri; p. 459; Chomsky (1977), p. 201; Sarfatti, p. 156.

⁸ Chomsky (1977, pp. 201-202.

Kutscher, p. 165 and cf. Sarfatti, p. 156.

Cf. Bacher (1903), pp. 117, 128, 129, 131f., 133f., 283, 290; Bacher (1914), pp. 281-282, 286; Sarfatti, pp. 156-165; Twersky, p. 171.

¹¹ Friedlaender, p. XV.

יומפני זה ניערתי חצני, אני משה בן מיימון הספרדי, ונשענתי על הצור ברוך הוא ובינותי בכל אלו הספרים וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים בענין האסור והמותר, הטמא-והטהור, עם שאר הספרים וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים בענין האסור והמותר, הטמא-והטהור, עם שאר דיני התורה, כולם בלשון ברורה ודרך קצרה, עד שתהא תורה שבעל פה כולה סדורה בפי הכל בלא קושיא ולא "פירוק....".

See Zaidman; Sarfatti, p. 157.

us. Unfortunately, Maimonides does not refer, as a rule, to the sources upon which he based his conclusions and decisions.¹⁴

Judaeo-Arabic was the mother tongue of Maimonides and all Jews living under Muslim Arab rule in the Middle Ages. Arabic served as the *lingua franca* and was the language of culture and science. Hebrew, on the other hand, was primarily a written language for approximately seventeen centuries, from 200 to 1900 A.D. Needless to say, during this long period Hebrew was heard in synagogue prayers as well as when the OT was read. Furthermore, sporadic evidence of brief conversations in Hebrew between Jews coming from various distant locations is found. Yet the gap between such a situation and a natural spoken language is huge. Therefore, the assertion that Hebrew was a spoken language in the Middle Ages is unjustified. Generally speaking, mediaeval Jews from Sa'adia Gaon on were accustomed to employ so-called Judaeo-Arabic in their prose writings, whereas Hebrew (as a rule, Biblical Hebrew) was adopted for poetry. The former language was called 'the serving maid' and the latter 'mistress'— belšon haš-šifha u-velšon hag-gevert. 16

As I have tried to show elsewhere, ¹⁷ sometimes the attempt to find the real reason for a specific linguistic usage is fraught with difficulties. In order to illustrate this phenomenon I discussed two examples. The first of these is the occurrence of the imperfect with the morpheme -un and in other cases with the short one, -u. The shift from the type yif'alun to yif'alu might be explained as imitation of mediaeval spoken Arabic but at the same time it should be mentioned that the long form is marginal in Biblical Hebrew and does not occur at all in Mishnaic Hebrew. In Sa'adia's Siddur the only form used is the long one (due to the influence of Iraqi Arabic or Biblical Hebrew?), while in Kutub al-Lugha the short form is utilised in both Arabic and Hebrew. ¹⁸

The second example was the adverb *Sham* in the sense of "there is, general reality" attested in Mishnaic Hebrew and perhaps in Ezekiel 3: 23 ואקום ואצא אל -So I arose and went out into the plain, and behold, the glory of the Lord stood there... ¹⁹

At first glance one might consider this usage a natural continuation of an older layer of Hebrew. Yet an in-depth look cannot and ought not to ignore the frequency of the usage under discussion in Hebrew texts translated from Arabic, as well as in texts written originally in Hebrew but under the influence of mediaeval Judaeo-Arabic. It is important to note that sham = there is is not attested in mediaeval Hebrew texts written in Ashkenaz by scholars such as Rashi who did not have any

¹⁴ Kasher.

¹⁵ Neuman.

Shehadeh (1998), pp. 800, 806-808.

¹⁷ Ibid, p. 809.

This point in the Tafsir and Kitäb al-Amānāt wa-al-I tiqādāt requires examination.

Holy Bible; Goldenberg, column 1627; Friedlaender (1909, 1951) p. xix, note 2.

knowledge of Arabic. In the light of this fact it stands to reason to ascribe this usage to the obvious influence of Arabic $hun\bar{a}k$ rather than of the typical classical word tamm. Moreover, neither the Hebrew of the Haskala (Enlightenment) nor Modern Hebrew use $sham^{20}$ as a calque from Arabic (except perhaps in some manifestations of Hebrew written or spoken by Arabs).²¹

To conclude this point, it is not superfluous to quote Shəmu'el Ibn Tibbon's point of view expressed in his interesting preface to his Hebrew translation of Maimonides'22 Kitāb dalālat al-ḥāyirīn. Here we refer to the major points made by the resident of la Lune (יריתו), following the main ideas expounded by his father, Yehuda the father of translators. A translator's work is difficult, and a successful translation requires three conditions: a profound and comprehensive knowledge of the original language, an equal knowledge of the target language and mastery of the subject matter. Everything in translation is the result of four things: the doer, the material, the form and the purpose (פועל, חומר, צורה, תכלית). The doer is the translator, the material is the original text, the form is the translation and the purpose is understanding. Ibn Tibbon would not undertake the hard task of translation had the sages of his province, and the Hasid Cohen Rav Yehonatan at their head not insisted so strongly. In his translation Ibn Tibbon relied on two sources, firstly the translations of his father, Arabic grammar books and other books in Arabic at his disposal. Secondly, he asked Maimonides. Occurrence of linguistic errors in morphology, syntax and semantics as a result of similarities between Arabic and Hebrew. Sometimes specific words are common, whereas in Hebrew they are rare, for example, 'ala ra'y and על דעתך כי לא ארשע (Job 10: 7) instead of laft or kaft, meaning in my opinion. Even the great scholar Maimonides failed in writing Hebrew to avoid following the patterns of Arabic giving different renderings of the same word in different contexts and following the model of Arabic in coining new forms and words as מתפלסף. There is also the division of Moreh Nevukhim into chapters. Ibn Tibbon gives a brief survey of the differences between Arabic and Hebrew, and an estimation of the influence of the former on the latter:

...וכן ישמשו בערבי בקצת ענינים במלות שלא ימצאו בעברי בענינים ההם, כמלת שם שבערבי כשירצו החכמים לומר שיש בעולם או בנמצא דבר אחד יאמרו שיש שם דבר אחד, רומזים במלת שם אל המציאות, ואין זה נמצא בלשון עברי, וזולת זה ענינים ודברים רבים מאד שיש הבדל בין שתי הלשונות...

"Likewise they express by Arabic words some meanings which are lacking in Hebrew, such as the word *sham* in Arabic. Whenever scholars wish to say that there is something in the world or in existence, they say 'that there is there'

²⁰ It is common in MT in places such as: סהיימ היית, א: ד, ו; ב: י; ו: ו; סהיימ היית, א: ד, ו; ב: י; ו: ו; סהיימ, היית ג: ז, הייתע, ה:א; סייע, הביימ, , ח: טו; סייע, המייק, א: ג; התבייכ, יב: י; סייז, היישב, א: א, ב; סייז, הייתע, ה:א; סייע, הביימ, , ח: טו; סייע, המייק, א: ג;

The usage of pw in the Hebrew of the Arabs in Israel is not reflected in the works of Doron and Shehadeh (1997).

²² It deserves to be translated into a European language in order tomake it available for a wider readership.

something. By the word *sham* they point at reality. This is not found in the Hebrew language, and there are very many other meanings and matters of difference between the two languages."

Ibn Tibbon continues his line of thought and refers to the impact of the mother tongue or the language of culture, in this case Arabic, on the written language, namely Hebrew.

Ibn Tibbon concludes his discussion on sham with the following paragraph:

"ואיך לא אירא מהכשל בזה, והנה הרב הגדול מרנא ורבנא משה עבד האלהים כשרצה לדבר מעט בדברי חכמה בספר המדע ובמקומות אחרים מן החבור ההוא נמשך אחר לשון הערבי בענינים ההם, הנה שמש במלת שם הנזכרת במקומות רבים כתב בראש פרק ראשון מספר המדע יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון, ובסוף הלכה שנית כלומר אין שם מצוי אמת מלבדו, ובכל זה נמשך אחר דברי החכמים בלשון הערבי, כי בעברי לא נמצא זה הענין עד שמעט מאנשי הארץ הזאת ידעו לקרות אותו אך קראו אותו בציר״י תחת השי״ן והבינוהו כינוי לבורא יתב׳, וכן נמצא לו בלשונות אחרות במלות אחרות, ואם המחבר בלשון עברי לא נמלט מהמשך אחר לשון אחד שגור בפיו בענינים ההם ואע״פ שאיננו בין עיניו ולא מעתיק אותו, איך ימלט מעתיק המלה ההיא שהיא בין עיניו ובפיו והוא טרוד המחשבה בהעתקתו מהמשך אחר ענין שהוא מעתיק ממנו ואחר מלותיו."

"And how shall I not be fearful of failure in this? and behold the great Ray, our master and sage Moses the servant of God, when he wanted to talk a little about matters of wisdom in the book of science and in other places in that composition (MT) he followed the Arabic language in those matters. He used the word sham mentioned in many places. At the beginning of the first chapter of the book of science "the foundation of foundations and the pillar of wisdoms is to know that there is God (literally, a first existent). And at the end of the second halakha, that is to say 'there is no true existent except Him'. In all this he followed the speech of learned men in the Arabic language because this meaning does not exist in Hebrew so that few people in this country (France) knew how to read it but (the majority) read it with tsere under the shin and understood it as an epithet of the Creator, blessed be He. Likewise, it is expressed in other languages in other words. And if in the Hebrew language the author did not get away from following one language spoken by him in these senses, although it was not in front of him and he was not rendering it, how can a translator of the word in front of him and in his spoken language when his mind is occupied in rendering it, avoid following the meaning and the words of the language that he is translating from."

In the attempt to find an explanation or reason behind a peculiar linguistic usage it is necessary to know the identity of the writer. To illustrate this point two examples are in order. לא לש עבה עליו אשתו ה'his wife advised him' and 'there is not' respectively. Such examples in an anonymous text may usually be explained as reflections of Mishnaic Hebrew and ancient Palestinian Piyyut, on the one hand, and Biblical Hebrew, on the other hand (Job 9: 33). However, these two examples appeared in a composition written by a Palestinian Arab secondary

school student in western Galilee in 1972.²³ This piece of information undoubtedly leads to a different interpretation, namely a confusion between עוץ, on the one hand, and a calque or simple translation of שב א יש, on the other hand. שלא is used, for example, by the Samaritan High Priest Jacob ben 'Uzzi (1899–1987) in a letter to Isaac Ben Zvi in 1960.²⁴ It should be mentioned that the Samaritans believe only in the Torah.

One of the main goals of MT was to help the Jewish people firmly grasp the Law and to strengthen their faith. In the introduction to his book Maimonides wrote: "I have entitled this work *Mishne Torah* for the reason that a person who first reads the written Law and then this compilation will know the whole oral Law without needing to consult any other book."

The choice of Mishnaic Hebrew as the language of writing was a natural one being based on rabbinic sources in this type of Hebrew. It is a well-known linguistic fact that multilingual scholars chose the language of their research on the basis of the nature of the matter discussed.

The Arabic components of Maimonides' Hebrew are classified according to the usual branches of language, morphology, syntax and lexicography or semantics.

A. Morphology

- 1) $Y\bar{a}$ al-nisba: though found in the Bible, Arabic gave new life to it, and Maimonides made great use of adjectives ending with this *yod* derived from nouns, such as *gashmi* (corporeal), *ruḥani* (spiritual), but such forms are not common in the Bible and the Talmudim.²⁶
- 2) The suffix -m: is not used by Sa'adia and is extremely rare in Spanish poetry. Esther Goldenberg claims that this suffix is not an example of Arabic influence because it is borrowed from Aramaic into Arabic. She forgets that, as a rule, it came to render abstract words in Arabic, verbal nouns (maṣādir). She adds that -m and -m as masculine is found in rabbinic Hebrew as takhlit rishon ('first purpose'), prishut rabbani ('Rabbanite asceticism') and plural concord sodot gedolot ('great secrets'). It is unclear whether this usage comes from Spain or is a case of neglecting the rules." Here is a sample of -ut words: "having a guest'

See Shehadeh (1997) p. 46, note 36 and p. 67, note 42. It is worth mentioning that this element, namely the identity of the informant, was touched upon by the tenth-century Arab linguist, Ibn Ğinni in his work 'al-Khaṣā'iṣ'- حال مورده، وكيف موقعه من الفصاحة، فاحكم عليه وله "beware of relying on everything you hear but consider the state of its producer and how is its position with regard to eloquence and then judge either against him or in his favour. (Muḥammad 'Alī al-Naǧǧār (ed.), Al-Khaṣā'iṣ by Abū al-Fatḥ 'Uthmān bin Ğinnī, vol. 2, Beirut 2nd ed., p. 10.)

See A. B., Samaritan News 763-765, 1.6.2000, p. 53.

²⁵ Durant, p. 409.

²⁶ Avineiri, p. 459.

See Goldenberg, column 1640; Gottstein; Friedlaender (1908) pp. 421-428. -ut words used as feminine are to be found in MT too: עוון היית, 'exile forgives sin' - גלות מכפרת עוון

בימי ;(סייא, הייצ, ג: י) הייות, הייצ, ג: י) הייות, הייצ, ג: י) הייות, הייצ, ג: י) הייות, הייצ, ג: י) בימי ;(סייא, הייצ, ג: י) הייות, הייצ, ג: י) הייות, הייצ, ג: י) הייות השני צץ המינות בישראל הו (יום היה לו הייד, א: א) הייד, א: א: המכבוניבוה הוא הייה לו העייכ, א: ז' (יום היה לו החייב, א: א: י) החיים, ז: י) החיים, ז: י) החיים, ז: י) החיים, ז: יום הייא, ד: בט) הייא, ד: בט)

B. Syntax

- 1) Asyndetic clauses are rare in the MT. Some examples: הוא אומר יש לי חברים 'he says I have friends (who) want that' (ניסהיימ, העייכ, העייכ, העייכ, העייכ, העייכ, י' and it (a kind of deer) has features (which are) equal to a beast' (סייפ, היינו, ב: י').
- -ובאור כל אלו הדברים.:The demonstrative pronoun precedes the substantive:-ובאור כל אלו הדברים. 'and the explanation of all these matters' (סהיימ, היית, ד:י, ג: ז; ד: י, ח: ב; סהיימ, העייכ, וח: ב; סהיימ, העייכ, יא: טז; סייא, התבייכ, א: ד; סייא, התבייכ, טו: ו; סייא, הייצ, ב: ה; סייא, הרביימ, ז: זנכבייא; סייז, היישב, ז: ב; סייז, החיימ, ב: ט; סייק, האייב, יז: א; סייק, המייא, יא:ז; סייע, הביימ, ז: (סהיימ, העייכ, ג: ב; 'and because of this matter' ומפני זה הענין ;ג; סייקנ, היימ, ה: יב (סהיימ, העייכ, א: ו; סייז, הקייח, ח: י; סנייז, הניימ, י: ח)
- 3) Disagreement in number between the subject and the predicate: החלק שיתהלך 'and a part that the sun and the moon move opposite to it' הירח כנגדו הירח כנגדו 'and a part that the sun and the moon move opposite to it' הירח כנגדו 'and a part that the sun and the moon move opposite to it' הירח כנגדו 'honey and wine are bad for the young people and good for the aged' הדבש והיד, ד: יב' (סהיימ, הייד, ד: יב' drunkenness, much laughing and light-headness are not happiness' הקלות הראש אינה שמחה 'hours and days will be gathered from them' היתקבץ מהן שעות וימים (סייז, השייט, ו: כ' 'and her skin hair stood on end' היסת שערת בשרה (סייז, הקייח, ח: ג') האייב, ח: ב' 'and so if one of the non-kashers was born in it' (סייע, האייב, ח: ב' (סייע, האייב, ח: ב' (סייע, האייב, ח: ב' (סייע, הרשיע, יא: כ' (סייע, הרשיע, יא: כ') הרשיע, יא: סייב הרשיע, יא: סייב
- 4) Disagreement in gender between the subject and the predicate in verbal phrases: ונקבע כל צורה וצורה וצורה (סהיימ, היית, ד: 'and every form was fixed' יראה בהן הקור והיובש (סהיימ, היית, ד: 'and bodies in which coldness and dryness' יראה בהן הקור והיובש (יש ;(סהיימ היית, ח: ג) 'the sign and the evidence came' בא האות והמופת ;ב; ז: ו) (סהיימ, 'מהיימ, יחדות שהן מתכפרים לשעתן 'there are sins which are immediately forgiven' (סהיימ, 'היימ, א: ד) 'and if many lines of the page remain' ואם נשאר מן הדף שיטין הרבה היית, א: ד) (סייא, הייב, י: ו) 'when water increases' מלאכה אחרת 'and another work was done for him' מלאכה אחרת

T : 2

A few lines later it appears as feminine.

²⁹ It is used as feminine ibidem 2 : 2.

³⁰ Cf. Goldenberg, column 1632.

³¹ Consider, on the other hand, such examples as: הימים אלו - 'these days' המיח,); ה 'this piece of bread' (סייזר, המישר, ב: ס'יזר, המיש, ו: ה' these lands' - הפת אלו.).

³² For further examples see: סהיימ, היית, ד: ב ;סהיימ, היית, ח: ג; סייז, השייט, א:יא; סייז, החיימ, ג: ד.

שוין – 'so that his mouth tells what is in his heart' (סייפ, היישב, ב: יב).

An interesting example is furnished by considering the irrational plural (gair al-ʿāqil) as feminine singular, for example: הלוף והשום והבצלים וכיוצא בה - 'arum, garlic, onion and the like' (סייזר, המייע, ה: חי)³³.

- 5) Masculine and feminine gender:
- (a) The masculine in Hebrew is used as feminine because the equivalent Arabic (written or spoken) word is feminine: האור נתלית 'the light (fire) is connected, האור (סייז, המייח, ד: ו) 'and a watermelon that was broken' בית שהיא מלא (סייז, המייח, ד: ו) 'house which is full of' ,כייז היישב כו יד; סייזר, היימ, ג:ח) 'in the case that a door is locked upon a baby' מה הידור שאין בה חסרון כיס (סייז היישב, ב: יז) 'what respect that has not material loss?' חצר שנתקלקל (סייע, האיימ, ז: ח) 'an olive' (סייז, היישב, כא: ד) "נסייע, האיימ, המיית, היישב, כא: ד) "לכתה הנר (סייז, היישב, כא: ד) "ליבר האיים, המייח, ד:ה) (סייז, המיים, המיים, המיים, ד: יא, ה: יב; סייז, המיים, ד: הסייע, האיימ, ב: ד) "head' "head' "head' "the candle was extinguished" .
- (b) Feminine in Hebrew is used as masculine as in Arabic: אבן 'stone', יסיים, 'fruth that has no blemish' אבן 'fruth, היישב, ה: כב) יהיישב, היישב, היישב, ה'ישב, היישב, ה'ישב, 'and his belly is full' בשבונין בית הכנסת אין בונים אותה (סהיים, היד, ה: ד) ''ישב אותה'יש, התבייכ, יא: ב'ישב 'when building a synagogue they do not build it, בישב 'i a great disgrace ''ישב, ב'ישב, ה'ישב, ה'ישב, ה'ישב, ה'ישב, ה'ישב, ה'ישב, הרשיינ, 'הרשיינ, הרשיינ, אות שמתו ממנו (סיינ, הרשיינ, 'הישיינ, הרשיינ, 'יד) וואל למקומ ה'יד, ב'יד) וואל למקומ ה'יד, ב'יד וואל הואל ה'יד, ה'יד, ב'יד וואל ה'יד, ה'יד,

³³ But וכיוצא בהן in: סייע, העיייכ, א: ו

³⁴ Sometimes it is used as masculine, see, סט ; in the same place סט ; 'poison', is surprisingly used as feminine.

³⁵ It is not a simple matter to guess which word was in Maimonides' mind, 'hurma, mahāba, haiba, ubbaha, or 'azama'.

It is difficult to know which word was in Maimonides' mind, perhaps בֹבוֹם Note that the same word אוח is used as feminine at the end of the same sentence. Such a phenomenon can be explained by the fact that Hebrew was a dead language.

It occurs also as masculine נסייו, היישב, ה: א, ו: ד) 'burning candle' - נר דלוק:

³⁸ It is used as masculine and feminine in the same sentence. Rās is feminine in Egyptian Arabic.

³⁹ See י היימ, היית ב: ג; סהיים היית י: ב

⁴⁰ It is employed as feminine too, as in סיינ, החיימ, ג: ה

⁴¹ See additional examples: סהיימ העייכ א: ג; סייא, התבייכ, ז: ט; סיינ, אייש, יא: יג

that time/fixed time' מי שפאת ראשו (ייד, העייכ, יא: ט; סייז, הקייח, טז:ג; סייזר, המייע) ליסהיימ, העייכ, יא: ט; סייז, הקייח, טז:ג; סייזר, המייע) יוצא כנגד פניו כמו מקבת 'he whose sideburn goes out towards his face like a hammer' איצית שעשה אותו כותי פסול (סייע, הביימ, ח: א) 'a fringed garment made by a Cuthian (Samaritan) is disqualified שבועה (סייא, הייצ) שבועה (סייא, הייצ) שבועה (סייא, היישר) הרשיינ, וב 'fault' כדי שיהא שהות (סייז, הרשיינ, וב 'fault' במקום שן שנפל (הקייח, ג: ה) ונשאר (סייז, יט: ז) 'יין החללו (סייז, הייצ, א: ד) התכלת 'and the blue remained' (סייא, הייצ, א: ד) ''and the blue remained' (סייא, הייצ, א: ד) '''

6) Formal agreement is common": אילנות טובות/פורחות/אחרות – 'good/blooming/other trees' היב, ו: יג; סייזר, הייב, ג: הי); הכבשות יוצאות הייב, ו: יג; סייזר, הייב, הייב, ווי lambs go out' מיינ, (סייג, היישב, כ: יא) – 'from the rightful alimony' (סיינ, יח, כא: יא) מאכלות טובות/אחרות/אטורות (good/other/forbidden dishes '46 - מאכלות טובות/אחרות/אטורות הייא, יח: (סהיימ היית, ח: ו; סיינ, הייא, כא: יא; סייק, המייא, יד: יב; סייפ, היישב, ד: ח, יא; סייזר, הייכ, ט: ח; (סייא, הייב, ז: א; סיינ, 'many/other habits' - מנהגות רבות/אחרות; סייקר, הייש, , ו: א; ובמקומות ;(סיינ, הגייא, טז: ז) 'the old treasures' - המטמונות הישנות ;הייא, יד: יד, כג: יא) and in the neighbouring/distant/known/deep - 'and in the neighbouring/distant/known/deep places אי סייזר, המייע, ג: רו^{5**} (ה: ד, ה; סיינ, הייא, ב: א, ט; סייזר, המייע, ג: רו^{5**}; ים אין - 'deficient weights' – הניצוצות הנשארות בתנור (סיינ, הייג, ז: א) הניצוצות הנשארות בתנור (סיינ, הייג, ז remaining sparks in the oven' שתי נרות דולקות ;סייז, היישב,) (ג: ו 'two burning - 'two candles' (סייא, השייב, א: יח, 'tanned skins' – עורות מעובדות/אחרות (סייא, השייב, א: יו) יט: ה) ענינות הרחוקית זו מזו (לסייפ, היינו) 'distant matters' ענינות רחוקות (ט: ה') 'two edges which are far apart' (סהיים, הייד, א: ג'); תאנים אסורין/אסורים (prohibited figs' סהיימ התיית א: יב; סייק, המייא,) 'at regular periods' – בעתים מזומנים ;(סייפ, היינד, א: ה) (נז: לב 'the medial, good, straight ways' סה"מ - 'the medial, good, straight ways' הכבשין ;(סייז, הקייח, יא: ד) 'distant and deep ways' – דרכים רחוקים ועמוקים ;הייד א: ה) יוצאין - 'the lambs go out' משנים שעתידים לבוא (סייז, היישב, כ: יאי) - 'from years to come' (סייז, הקייח, ו: יד).

An interesting phenomenon which displays profound and perhaps subconscious influence of the native language is the following. Though the Hebrew word is masculine plural, ending with the usual sufix -im, the adjective that follows it is in the feminine form -ot because the equivalent Arabic word is feminine e. g. שיסיר. Had Maimonides - את העלים המעופשות

In the same context it is employed as feminine, see קייה, מו: ה הקייח, טו: ה

⁴³ It is used as feminine too, as in (סיינ, החיימ, ב: ה).

⁴⁴ Cf.(סייא, הייצ, ב: ט).

⁴⁵ Cf. on the other hand we find structures that follow normative grammar, such as: המאכלות - 'the good foods' הסובים - 'the good foods' הסובים - 'the good foods' הסובים - 'the strange, ugly voices and names' העזים; (סייז, השב, א: ט' 'black figs' - תאנים שחורות; (סהיימ, העייב, יא: 'the goats go out' - שלש אבנים מקורזלות; (סייז, היישב, כ: יב' 'the goats go out' - ינצאות 'the goats go out' . אבנים מקורזלות; (סייז, היישב, כ: יב' 'trightful money' - כספים הראויות: 'Yet we also find such structures: היישב, כו: 'the clear Arabic influence is possible.

⁴⁶ Yet הטובים are to be found too, e. g. (סהיימ, ה--ד, ב: א);

⁴⁷ Yet ובמקומות החמים are to be found too, e. g. (סהיימ, הייד, ד: יא);

completely followed the Arabic structure he would have written העלים המעופשה*.

7) The preposition governed by the verb:

- בא ב- 'to bring' והתחילו על דרך זו ;(סייש, היימל, ב: ו) 'and they started in this manner' (סייל, הקייח, יא: ב; טו: ט) 'to examine' – חקר על (סהיים העייכ א: ב' ומודיעים (סייל, הקייח, יא: ב' טו: ט י and they inform him about everything he can אותו כל מה שיכול לידע מדברים אלו know from these things' (סהיימ, היית, ד: יא; ב: יב; סייק, האייב, יד: ב, ג, ו, ט); אדם שהיינו יודעים בו (סהיימ, היית, ז: ז; סייק, האייב, יח: כז) 'person known, know about' יודעים בו – 'to take out' יצא עליו שם רע ;(סייז, היישב, יט: א, ב, ד,כא וכו׳; ס--נ, הייא, יג: יא) - 'a bad reputation spread about him' יצא עליה קול ;(סייז, הייתע, ד: ד' became widespread that she'4° – לכנות על דבר ;(סיינ, הייא, ט: כז; סייק, האייב, טו: כ; יז: יט, כא; יח: כג) to name a thing' (סהיים, היינד, א: ט) המולא בכל המידות האלו (סיים, היינד, א: ט) - 'full of these features' יאין מניחים אותו לישב במדינה ;(היית, ז: א – 'they do not allow him to live in the city' 'to cause harm to his friend physically להזיק חבירו בגופו או בממונו ;(טהיימ, הייד, ו: א) or financially' (סהיימ, הייד, ז: ה) יור 'needs, requires' – צריך ל- (סהיימ, הייד, ז: ה) – though it occurs in Mishnaic Hebrew, its common use in MT may be ascribed to Arabic; should (the high בריך שיהיה גדול מכל אחיו הכהנים בנוי, בכח, בעושר, בחכמה ובמראה priest) be greater than all his brothers, the priests as to beauty, power, wealth, wisdom and appearance' (סייע, הכמייע, ה: א).

8) The omission of et, the sign of the accusative is very common⁵¹: ושתל בלבם 'and planted in their hearts this great principle' (סהיימ העייכ א: ג'); (סהיימ העייכ א: ג') 'sees the matter properly' - רואה הדבר על בוריו 'to heal his body' - להברות גופו (יוסהיימ הייד ג: ב') (יוסהיימ הייד ג: ב') 'he who learns aloud his study is fulfilled' וכשאומר המתורגמן (יוסהיימ, התיית, ג: יב)

⁴⁸ Cf. Shehadeh (1997), pp. 61-62 and such structures as: המעות הנמצאים - 'the money found' (סייז, היישק, ג: טו) (הניימ, ד: 'that his palm-trees are beautiful' - סנייז, (הניימ, ד: 'pretty clothes' (סייש, היימ, ו:): 'pretty clothes' (סייש, היימ, ו:): '(סייש, היימ, ו:): 'רברים חמודות'

It reminds me of the Arabic expression 'tili' 'alëha sit'.

⁵⁰ Cf. Sarfatti, p. 159.

For further examples see:

סהיימ, הייד, ד: א, טו, יז; סהיימ, התיית, ז: יד, ז; סהיימ, העייכ, א: ג; סייא, הקייש, ג: א, טז; סייא, התבייכ, ז: ט; ז: ד; ז; סייא, הייב, ז: א; סייז, היישב, ג: יט; סייז, השייט, ה: טו; סייז, החיימ, ז: ד; סייז, הייתע, ב: טו; סייז, הייתע, ה:א; סיינ, הייא, יד: ז; סיינ, הייג, ב: כ; ד: י, יג; סייק, האייב, כב: ב; סייזר, הייכ, ב: יג; סיימ, הייש, ז: ה: סייש, היימל, ד: ז.

(טהיימ, 'and when the translator delivers the matters to the people' סהיימ, הדבהרים לעם 'the students increase the 'the students increase the knowledge of the Rabbi (teacher) and widen his heart' (טהיימ, התיית, ה: ג'ג) 'the did not know the matter well' הדבר על בוריו).

The appearance of et before indefinite nouns is also to be found, for instance: יולא יאחז את טפר תורה כשהוא ערום 'and should not hold a book of (the) Torah' (פֿיטיא התמסיית, י: וּרְ,).

- 9) אם + imperfect instead of infinitive: אם לא היה לו מה יאכל 'if he did not have anything to eat' (איימ, היישל, ז: יג; סייש, היישל, ה: א; סיז, היישב, ה: א; סיז, השיים, ז: יג; סיש, היימל,) 'and they did not know what to do' (סיז, הקייח, ג: ה)' הקייח, ג: ה' יוו אידעו מה יעשו (ד: ון הו: א' הקייח, ג: ה' יוו אידעו מה יעשו (ד: ון הו: א' הקייח, ג: ה' יוו אידעו מה יעשו (ד: ון הו: א' הקייח, ג: ה' יוו אידעו מה יעשו (ד: ון הו: א' הקייח, גייה).
- 10) יהיה + active participle: קורא אדם את שמע בכל לשון שיהיה מבינה 'a person reads the Shema' in any language he understands'; יהיה הבקר יכול 'the cows will be able to' סייזר, ((השייי, (): ב(
- 11) Partitive 'min', indicates division into parts: דברים שהגוף צריך לה, מאכילה things that the body needs such as eating, drinking, sitting at home and marriage with a woman' (טייג, הייא, ג: יז', הייא, ג: יז', הייא, ג: יז').
- עד 'one has to have a walk before eating' לא יאכל אדם עד שילך קודם אכילה: 'סהיים הייד ד:ב' 'one has to have a walk before eating' אלא יגלח קצתו עד שלא יעכב אכילה ושתיה 'but he shaves some of it (safam = moustache) so that it does not hinder eating and drinking' (סהיים, העייכ, יב: חיים);
- 13) The usual status constructus is used, for instance שפר המדע 'the book of knowledge', whereas the split state of the construct (somihut poruda) is rare, for example רבן של כל הנביאים 'the master of all prophets' של פיתוי היית ז: ו' 'מסהיימ, היית ז: ו' 'מסהיימ, הייד ב: ו' 'מסהיימ, הייד ב: ו' 'מסהיימ, הייד ב: 'מסהיימ, הייד ב: 'הואו עיקרו של וידוי (סהיימ, הייד ב: ו' 'הואו של ראש המסטיית, ד: או' 'החיימ, הייב, י:) (ז; סיינ, הגייא, יח: יב 'briefly' קצרו/כללו של דבר (סייא, התמסיית, ד: או' 'סייא, החיימ,) (נוסח 'briefly' קריאת שמע של שחרית יוד, החיימ,) (נוסח 'he recitation of the morning Shema' קריאת שמע של שחרית כוסו (סיינ, הייא, ד: יח; סייפ, היינז, א: יב) 'Lot's drunkenness' של פירות (a glass of wine' של יינו היינז, א: ישל a glass of wine' של פירות (סייפ, היינז, א: יא) 'a glass of wine' של פירות (סייפ, היינז, א: יא) 'a glass of wine' של של פירות (סייפ, היינז, א: יא) 'a glass of wine' של של פירות (סייפ, היינז, א: יא) 'מר של פירות (מסייפ, היינז, א: יא) 'מר של של פירות (מסייפ, היינז, א: יא) 'מר של מינון מסיים היינז, א: יא) 'מר של מינון מסיים היינז, א: יא)

⁵² Further examples: סייז, החיימ, ג: אן סייז, השסייל, ב: טן סיינ, הייא, , טו: אןסיינ, הייג, חן סייזר, המייע, ד: זו הן סיינ, העייכ, א: נ. זו הן סייע, העייכ, א: נ

⁵³ For further examples see:סייא, זוכבייא; סייז, היישב, ב: יב; סייז, היישב, ד: ד

Maimonides' view of the physical human health and the images and similes used deserve a separate study. Suffice it here to indicate that Maimonides warns the husband to be always available to his wife as a cock but it is recommended to have sexual intercourse once a week on Saturday night. Further examples of partitive 'min': סייג, היישב, ל: זו, היישב, ל: זו, סייג, הייש, טו: א), מייג, הייש, טו: א) another simile is: 'he shoots the issue of semen as an arrow' (מייג, הייא, טו: א).

⁵⁵ Cf. Goshen-Gottstein, pp. 262-263.

For further examples see: אדם של צורה (סייז, הייתע, ד: ב) reminds us of the Arabic phrase "şūrit banādam", 'an image of a human being'.

(סייקנ, היימ, יז: ז) 'this wine-cellar' – מרתף זה של יין (סייקנ, היימ, א: טז).

- 14) The use of numerals: Maimonides follows the biblical tradition of reading from right to left as in literary Arabic, for example: ארבעה ועשרים דברים מעכבים אר יtwenty-four things hinder repentance' התשובה ה' לישה"מ, היית, הקייח, ו: ד' o'thirty-five dinars' שלש מאות חמשה וששים יום; סייז, היית, היית, הקייח, ו: ד' (סייז, הקייח, ו: ד' מהיימ). In several cases there are deviations from the norm of using gender: היית, ג: ז' and these are the twelve forms' תשעה עשר ברכות; סייז, התבייכ, ד: יט; ה: ח' nineteen blessings' תשעה עשר ברכות מורכות מורכ
- 15) The annexed noun in the construct state comes with the definite article: סייע, הביימ, ז: יגו).

C. Semantics and style

Goldenberg states first "In vocabulary also, the Hebrew Maimonides (sic) tends to be free from Arabic influence". A few lines later she adds: "There are undoubtedly traces of Arabic influence in the language of Maimonides, but they nearly all derive from Arabic features in Hebrew texts written by his predecessors, and most of them have their roots in Hebrew."⁵⁸

A careful and comprehensive reading of MT leads to a different conclusion. The impact of the mother tongue of Maimonides, a sort of Middle Arabic known in scholarly research by the unsuccessful designation Judae-Arabic, as well as, of Al-Arabiyya, the lingua franca and the language of culture, on the Hebrew of MT is profound, clear and general. Suffice it here to add the usage of the sense of 'subtract' on the basis of שלים, which means 'to subtract' in addition to 'to throw's'. Maimonides has under the influence of Arabic broadened the semantic field of Hebrew words. The verb lingua in lingua in lingua in lingua li

1) Usage of synonyms: גופין וגויות 'bodies' (סהיימ, היית, א:ז, יא, ב: ג) לסהיימ, היית, א:ט (סהיימ, היית, א:ט 'form' (סהיימ, היית, א:ט);

⁵⁷ For further examples see: ארבע בתים/דפין/מיני (סייא, התמסיית, ב: א; סייפ, היישב, ג: א); שלשה פעמים (סייק, הא"ב, כא: ל);

Even-Shoshan, vol. 2, p. 1126.

(סהיימ, היית, ג: א) 'pure' – טהורים וזכים (סהיימ, היית, ב: יב; ד: יא) 'wise' – חלם ומבין (סהיימ, היית, ג: א) 'praise' – משבחים ומפארים (סהיימ, היית, ג: א) 'praise' – דעה והשכל (סהיימ, היית, ד: יב) 'fear his humiliation' – ויירא ויפחד משפלותו ודלותו וקלותו (ג: א) 'to erric, היית, ד: יב) 'shame', 'empty' – בושה וכלימה, ריק וחסר 'to grasp' (סהיימ, היית, ז: א).

2) Calque from Arabic:

איברי הזרע - 'sexual organs' (סייע, הביימ, ז: ח) אחד - 'letter' אחד (סייז, היישב, א: יד) ישראל (סייא, היימ, א: ג) 'a slave born among Israelites' – עבד שנולד ברשות ישראל 'to use up a dinar illegally' אין ... אלא אתה (סייג, הייא, כג: ח 'there is no ... except - אין you'61 (סייא, סתכייה,); אינה לעולם אלא או בתחלת הלילה או בחצי הלילה - 'it is always either at the beginning of the night or in the middle' (ס"ז, ט: ד); (ס"ז, מי"ז, ט: ד) "it (the field) did not produce a third' בינוני (סייזר) (המייע, ב: ז - 'average' – שליש – 'average' (סהיימ, הייד, א: ד) יoutside the house' בית חיצון (סהיימ, הייד, א: ד) – על דרך אשקלון 'through/ via Ashkelon' יחזיר פניו (סייז, הקייח, ה: י) 'to turn his face' סייא) (הקייש, 'ה' לו יויר ה' יחזיר פניו (סהיימ, 'and the best benefit' הטובה שאין אחריה טובה ;ג: טז; סייא התבייכ, ה: ג, ו יש לו :(סהיים, היית, א: יב) 'to be blessed and elevated' - יתברך ויתרומם ;היית, ח: ג) 'he owes him money' אצלו ממון היישב, א: י, יא) השסייל, 'less' - יתר מעט (סייפ, היישב, א: י, יא) (ט א perfect בבר ;ו: ו) י perfect מדינה (ט"ג, הייא, טו:) in the sense of 'town' is attested in Mishnaic Hebrew, yet its frequent use in MT can be ascribed to its common סהיים הייד, ד: יז, ו: א, סהיים, התיית, ה: ב; סייז, המייח, א: ד; סייז,) Arabic equivalent⁴ – חוץ לארץ (היישב, כז: י; סייז, הייע, ה: כג; סייז, המייח, א:ד; סיינ, הייא, כב: ח; סייפ, היינד, א: ה; 'abroad, outside Israel' (סייא, הייב, י: ט); ומותר לאכול ולשתות עד שתחשך (סייא, הייב, י: ט) – 'and it is permitted to eat and drink until it grows dark'65 (ד יישב, ל: ד) נשים שאוכלות (סייז, היישב, ל: ד) ישותות עד שחשכה 'women who eat and drink until it grows dark' ושותות עד שחשכה - 'women who eat and drink until 'and ב: ח; סייז, החיימ, ו: יב) 'until he dies' – עד שתצא נפשו ; סייז, הקייח, ב: ח;) 'and do so and so' כמו טיפה מן הים (סהיימ, העייכ, א: ב' as a drop in the sea' סהיימ,) ידע (היית, ב:יא 'to learn to know' (סהיימ, היית, ד:ז') - 'to learn to know' לב רחב (סהיימ, היית, ב (סייא, התבייכ, ז: 'when he puts on shoes' – כשלובש נעליו (סהיימ, היית, ד:יב) 'tolerant' ומו כל ישראל (מתודה עליו על לשון כל ישראל - 'a high priest confesses on the he-goat in the name of all Israel' מיינ, היית, א: ב' because of/him/her' (סריינ, 'because of/him/her') (ס"א, 'and this is its wording, formula' - ווהו נוסחה;ה"א, טו: ט; ס"פ, ה"שב, ה: כ)

This reminds us of 'illā anta'; illā with pronominal suffixes such as illāk is mentioned by Sībawaihi, but I have been unable to find the reference; see, however, W. Right, part three § 186, Rem. e. It is to be found in modern Arabic literature, e. g., Ḥannā Mīna, Ḥikāyatu baḥhār. Beirut 4th ed., p. 274; Zakiyya 'Abd al-Qādir, Āmina (Novel). Tunis 1983, p. 55.

⁶² Consider 'radda wağhahu'.

⁶³ It reminds us of 'hasana mā ba' dahā hasana'.

Yet it is to be found too, (סייפ, היינד, ט: א).

⁶⁵ I assume that וلدنيا and الدنيا were in the mind of Maimonides.

Though such verses as Gen 35: 18, Job 26: 4 and Cant 5:6 were well known to the Nesher, the influence of the mother tongue 'til'a(i)t rōḥu' can hardly be excluded.

⁶⁷ Consider sa'at al-sadr.

⁶⁸ Cf. לנעול את הסנדל/מנעל (סייז, השייע, ג: ח; סיינ, הייא, יג: ט).

יםתכייה. סייא: זנכבייא) 'to miscarry' בסוף העולם; (סייק, האייב, י: כא) - הפילה 'סתכייה. סייא: זנכבייא) - 'at the end of the world (extremely far away)' עגלה ;(סהיימ, התיית, ה: ג) 'circle' עגלה (סהיימ, התיית, ה: ג) (סייז, הקייח, יא: ז; יב: א; תו: ז; 'degree', 'degrees' – מעלה, מעלות ;הקייח, טז: א: ית: ב. גו (יט: ו, ז) יהייע, א: יב: 'nine dinars minus a quarter' תשעה דינרין פחות רביע, יותקשה הבשר ויפסד ויצטען החנור ויפסיד הבשר - 'the meat becomes hard and decomposes and the oven becomes cold and spoils the meat' (פשיט; (סייז, היישב, ג: יגי) - 'prevalent' (סיינ, הייא, כג: יב); אדמה שהיא קרובה להתברך 'earth which is about to disintegrate' על הדרך הזה ;(סהיימ, היית, ד: ז) 'by the eye of the heart' – בעין הלב;(סייז, היישב, כו: ד) - 'in this manner' (סהיים, היית, י: א) המלו לו שם 'named it'⁷⁰ (סהיים, היית, י: א) המלו לו שם 'named it' (נסיין, החיים, 'as a person whose hair stood erect (pale face)' כאדם שעמדו שערותיו ה: יג) יהיו דברי האדם מעטים ועניניהם מרובים ה: יגי - 'let the words of the human being be few and their meanings numerous' (סהיים, הייד, ב: ד') (סהיים, הייד, - 'meaning' (סהיים, הייד, - 'meaning') נחערב ;(ב: ד, ו; סהיימ, העייכ, יא: י; סהיימ, היית, ח: ג; סייא, התבייכ, יב: י; סייפ, היינז, א: ה; ; עמהן - 'to mingle with them' (סהימ, היד ו: א) יסחפ-tenth' (סייז, הקייח, ו: ב); – וצד אדם דגים ;(סייש, היימל, ב: ה) 'the king shaves every day' – המלך מסתפר כל יום 'and in the case that a person catches fish' (סייז, השרייט, ז: ז; סנייז, הניימ, ה: ו; סייקנ, (סייז, 'agreed with him to write him a book' – קצץ עמו שיכתוב לו ספר הזיים א: ב (סהיים, התיית, א: 'those who transfer the tradition' – מעתיקי השמועה (היישב, ו: יא, כ) יב) יבן ביחו בעד שנדף ריחו בעיל ששהא עד שנדף ריחו בע, יב) 'a food that stayed overnight and stank' סהיימ, ירחיב לו את הדרך ;(סהיימ) התיית, ד: ט 'for good health' - רפואה (הייד, ד: ט 'makes room for him' בשר שחוטה; (סנייז, הרשיינ, יב: ח) 'meat of a slaughtered (animal, in contrast to a corpse')⁷³ איק, המייא, ח: יא הצבור (סהיים, הייד ב: ו; סייק, המייא, ח: יא -'and he should not throw himself into the community' (סייזר, המייע, י: יח); חכם ששמועתו רעה – 'a wise man whose reputation is bad' (סהיימ, התיית, ו: יד:כג;) – תשע- 'מ 'one-ninth' סייז, הקייח, ו:) (ב' wāw of state; לא יבעול אדם והוא שבע ולא רעב' - 'a man should not have sexual intercourse when he is satisfied or hungry' (סהימ, הייד, ד: (10).

3) Repetition of the word: ראין כל דעת ודעת 'and not every knowledge' (סהיית, ביב 'orevery sphere' (כל חלק וחלק; (סהיימ, היית, ג: ב' 'every sphere' כל חלק וחלק; (סהיימ, היית, ג: ו' 'every share') – כל אחד ואחד; (סהיימ, היית, ג: ו' 'orevery shape' – כל אחד ואחד; (סהיימ, היית, ג: ו' 'and every name' – נעריים, היית, ג: ו' 'every shape' – וכל שם ושם (סהיימ, היית, ג: ו' 'every name' – בבקר בבקר 'really in the morning' – כל תפלה ותפלה; (סהיימ הייד ד: יג) 'every yard' – כל תצר נקרעו נקרעו (סייז, הייע, ה: יג) 'every yard' – כל חצר וחצר (סייא, זנכבייא) 'and if they were torn, they were torn' – וימלח יפה יפה (סייז, היישב, כב: כד) 'and he salted well' (סייק, המייא, ו: ט)'.

⁶⁹ On אי in the sense of א, cf. Sh. Ibn Tibbon's preface to More Novuhim, Ibn Tibbon, p. 73. Further examples: סייא, הקייש, א: ג ;

⁷⁰ Consider: atlaqū 'alaihi ism.

⁷¹ It reminds us of 'må qall wa-dalla' and cf. Eccl 5:2.

⁷² Cf. 'nagala', which means 'to transfer' and 'to translate'.

⁷³ Cf. dabīha in written and spoken Arabic alike.

⁷⁴ Cf. Ps. 112: 7.

⁷⁵ For other examples of verbs see: סייז, היישבא, כה: כו

A great scholar like Maimonides, who was conversant with both Semitic languages, Arabic and Hebrew, could not avoid the impact of his vernacular and the language of sciences and culture when he wrote his only book in Hebrew. A passive or theoretical knowledge of a language is onething and an active knowledge, including the four skills of hearing, speaking, reading and writing, is something else. Only through theoretical and practical knowledge of a given living language can a profound and comprehensive understanding of its culture and literature be achieved. Our era of globalization requires an expert in a language and its civilization to achieve the fifth skill, thinking in that language. The era of passive knowledge alone in academic studies of living languages, such as Arabic and Hebrew, is a history.

List of abbreviations

0ספר אהבה, הלכות ברכות	סייא, הייב
ספר אהבה, הלכות מילה	סייא, היימ
ספר אהבה, הלכות ציצית	סייא, הייצ
ספר אהבה, הלכות קריאת שמע	סייא, הקייש
ספר אהבה, הלכות תפלה וברכת כהנים	סייא, התבייכ
ספר אהבה, הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה	סייא, התמסיית
ספר אהבה, וזהו נוסח כל הברכות האמצעיות	סייא, זנכבייא
ספר אהבה, סדר תפלות כל השנה	סייא, סתכייה
ספר המדע, הלכות דעות	סהיימ, הייד
ספר המדע, הלכות יסודי תורה	סהיימ, הייית
ספר המדע, הלכות עבודת כוכבים וחקותיהם	סהיימ, העייכ
ספר המדע, הלכות תשובה	סהיימ, היית
ספר המדע, הלכות תלמוד תורה	סהיימ, התיית
ספר זמנים, הלכות חמץ ומצה	סייז, החיימ
ספר זמנים, הלכות עירובין	סייז, הייע
ספר זמנים, הלכות מגילה וחנוכה	סייז, המייח
ספר זמנים, הלכות קדוש החודש	סייז, הקייח
ספר זמנים, הלכות שבת	סייז, היישב
ספר זמנים, הלכות שביתת יום טוב	סייז, השייט
ספר זמנים, הלכות שופר וסוכה ולולב	סייז, השסייל
ספר זמנים, הלכות שביתת עשור	סייז, השייע
ספר זמנים, הלכות שקלים	סייז, היישק
ספר זמנים, הלכות תעניות	סייז, הייתע
ספר זרעים, הלכות כלאים	סייזר, הייכ
ספר זרעים, הלכות מעשר	סייזר, היימ
ספר זרעים, הלכות מתנות עניים	סייזר, המייע
ספר זרעים, הלכות שמיטה ויובל	סייזר, השייי
ספר משפטים, הלכות שכירות	סיימ, הייש
ספר נשים, הלכות אישות	סיינ, הייא
ספר נשים, הלכות גירושין	סיינ, הייג
ספר נזיקין, הלכות גניבה	סיינז, הייג
ספר נזיקין, הלכות גזילה ואבידה	סיינז, הגייא
ספר נזיקין, הלכות חובל ומזיק	סיינז, החיימ
ספר נזיקין, הלכות נזקי ממון	סיינז, הניימ
ספר נזיקין, הלכות רוצח ושמירת הנפש	סיינז, הרשיינ
ספר עבודה, הלכות איסורי מזבח	סייע, האיימ
ספר עבודה, הלכות ביאת המקדש	סייע, הביימ
ספר עבודה, הלכות כלי המקדש והעובדים בו	סייע, הכמייע
ספר עבודה, הלכות מעשה הקרבנות	סייע, המייק
	1

ספר עבודה, הלכות עבודת יום הכפורים	סייע, העיייכ
ספר הפלאה, הלכות שבועות	סייפ, היישב
ספר הפלאה, הלכות נדרים	סייפ, היינד
ספר הפלאה, הלכות נזרים	סייפ, היינד
ספר קדושה, הלכות איסורי ביאה	סייק, האייב
ספר קדושה, הלכות מאכלות אסורות	סייק, המייא
ספר קנין, הלכות זכיה ומתנה	סייקנ, הזיימ
ספר קנין, הלכות מכירה	סייקנ, היימ
ספר הקרבנות, הלכות שגגות	סייקר, הייש
ספר שופטים, הלכות ממרים	סייש, היימ
ספר שופטים, הלכות אבל	סייש, הייא
ספר שופטים, הלכות ממרים	סייש, היימ
ספר שופטים, הלכות מלכים	סייש, היימל

BIBLIOGRAPHY

ADAR, Zvi 1957. Mishnat ha-Rambam. Tel Aviv.

ARIELI, Nahum 1957. Otsar ha-Rambam, divrei mahšava vəaggada. Tel Aviv.

AVINEIRI, Yitshak 1964. Yad Hal-lajon. Otsar ləšoni bəseder alef-bet šel han-nos'im. 2nd ed., Tel Aviv.

BACHER, W. 1903. Der sprachliche Charakter des Mischne Tora. Jahresbericht der Landes-rabbinerschule in Budapest. Budapest, 117–146.

----- 1914. Zum sprachlichen Charakter des Mischne Tora. In Moses ben Maimon II. Leipzig, 280–305.

BARON, Salo (ed.) 1941. Essays on Maimonides. New York.

Ben-Sasson, M. 1991. Maimonides in Egypt: the First Stage. *Maimonidean Studies*, II, pp. 3–30. New York.

Bulls, J. A. (ed.) 1988. Maimonides: A Collection of Critical Essays. Notre Dame. (Repr. 1990.)

COHEN, Abraham 1969. The Teachings of Maimonides. Rev. ed. New York.

COMAY, Joan 1974. Who's Who in Jewish History. New York.

Chomsky, William 1967. The growth of Hebrew during the Middle Ages. In: *The Seventy-Fifth Anniversary Volume of the Jewish Quarterly Review* ed. by A. A. Neuman & S. Zeitlin. Philadelphia, pp. 121–136.

1977. Hebrew, the Eternal Language. Revised 3rd ed. Jerusalem (Hebrew).

DORON, David 1969. The Hebrew of Arabic Speakers in Israel. An Examination of the Effect of Arabic and other Influences of their Written Language. A Paper Submitted for the Degree of Master of Arts. Ramat-Gan (Hebrew).

DURANT, Will 1950. The Age of Faith. Simon and Schuster: New York.

EVEN-SHOSHAN, Avraham 1993. Ham-millon hehadaš, I-VI. Jerusalem.

FENTON, P.B. 1982. A meeting with Maimonides. Bulletin of the School of Oriental and African Studies 45, pp. 1-4.

FINK, F.D. 1980. The Hebrew Grammar of Maimonides. Ph.D.diss. Yale University.

FISHMAN, Y. L. 1935. Hayye ha-Rambam, s əfarav uf ə'ullutav. Jerusalem.

FRIEDLAENDER, Israel 1902. Der Sprachgebrauch des Maimonides. Ein lexikalischer und grammatischer Beitrag zur Kenntnis des Mittelarabischen, I. Lexikalischer Teil..

----- 1908. Die arabische Sprache des Maimonides in: Moses ben Maimon, I. Leipzig.

---- (ed.) 1909. Selections from the Arabic Writings of Maimonides. Leiden.

GOITEIN, S. D. 1973. Letters of Medieval Jewish Traders. Princeton, pp. 207-212.

1980. Moses Maimonides, man of action: A revision of the Master's biography in light of the Geniza Documents. In: G. Nahon & C. Touati (eds.), Hommage à Georges Vajda, Louvain, pp. 155-167. GOLDENBERG, Esther 1971. Hebrew language, Medieval. Encyclopedia Judaica, XVI. Jerusalem, columns 1607–1642.

Goshen-Gottstein Moshe 1951. The Syntax and Lexicon of the Hebrew Language under the Impact of Arabic. Unpublished Ph.D. diss. Jerusalem (Hebrew).

HESCHEL, Abraham J. 1943-44. Maimonides. Repr. 1991. New York.

----- Reason and revelation in Saadia's Philosophy. JQR, N.S. 34, pp. 391–408.

Holy Bible and the New King James Version. Containing the Old and the New Testaments. Nashville, 1982.

IBN ABĪ Uşaibi'a. 1965. 'Uyūn al-anbā' fī ṭabaqāt al-aṭibbā'. Ed. by Nizār Riḍā. Beirut.

IBN TIBBON, Shemu'el. 1946. Pəruš ham-millim haz-zarot. Ed. by Shəmu'el Even Yehuda. Jerusalem.

KAFIH, Rabbi Joseph. 1972. Moshe Ben Maimon (Maimonides), Iggerot-Letters Arabic Original with New Translation and Commentary. Jerusalem.

KASHER, M. 1943. Məqorei Ha-Rambam və-hamikhilta. New York.

KATZ, S. (ed.) 1980. Maimonide. Selected Essays.

Kellner, M. 1991. Maimonides on Judaism and the Jewish People. New York.

KUTSCHER, E.Y. 1982. A History of the Hebrew Language. Leiden.

LEAMAN, Oliver 1990. Moses Maimonides. (Arab Thought and Culture.) London.

LEIBOWITZ, Y. 1987. The Faith of Maimonides. New York.

Maimon, Harav Yehuda Lev Hak-Kohen 1960. Rabbi Moše b. Maimon, toldot ḥayyav vitsiratu has-sifrutit. Jerusalem.

Neuman, Abraham A. 1942. The Jews in Spain. Their Social, Political and Cultural Life During the Middle Ages, I-II. Philadelphia.

The Responsa and Letters of Maimonides. Leipzig, 1859.

SAENZ-BADILLOS, Angel 1993. A History of the Hebrew Language Translated by John Elwolde. Cambridge.

SARFATTI, Gad B. 1968. Mathematical Terminology in Hebrew Scientific Literature of the Middle Ages. Jerusalem.

Shehadeh, Haseeb 1997. The Hebrew of the Arabs in Israel (in the light of two matriculation examinations 1970, 1972. In: M. Sabour and K. S. Vikør (eds.), Nordic Research on the Middle East 3. Ethnic Encounter and Culture Change. Papers from the Third Nordic Conference on Middle Eastern Studies, Joensuu 1995. Bergen, pp. 49–71.

1998. Mediaeval Hebrew in the context of Middle Arabic. In: Ulf Haxen, H. Tautner-Kromann & K.L.G. Salamon (eds.), Jewish Studies in a New Europe. Proceedings of the Fifth Congress of Jewish Studies in Copenhagen 1994 under the Auspices of the European Association for Jewish Studies. Copenhagen. pp. 798–821.

SĪBAWAIHI, Al-Kitāb, I-V. Edited and explained by 'Abd al-Salām Muḥammad Hārūn. Cairo, 1966-77.

Twersky, I. 1962. Rabad of Posquières. Cambridge, MA.

WRIGHT, W. 1967. A Grammar of the Arabic Language. Cambridge.

YELLIN, David & Israel Abrahams 1972. Maimonides: His Life and Works. Rev. ed. New York.

Zaidman, Y. A. 1943. The style of Mishne Torah by Maimonides. *Sinai* 12, pp. 428–438; 13, pp. 96–101.